

קבוצת ראות
Reut Group

מאי 2021

גלאי מגמות מספר 13

שינוי בעמדת הדמוקרטים כלפי ישראל? סבב הלחימה האחרון בעיני השמאל הפוליטי בארה"ב

מעקב אחר ההתפתחויות 'במחנה הפרוגרסיבי'

מאת: דפנה קאופמן

2..... מבוא ותקציר

2..... ההתנגשות הרעיונית

2..... 'קטגוריות' מבוססות צבע עור ומעמד

4..... חתירה נגד היחסים המיוחדים ארה"ב - ישראל

4..... תהליך המירכוז (מיינסטרימינג) של הרטוריקה האנטי-ישראלית בשמאל במפלגה הדמוקרטית

5..... הזדהות יהודית עם ישראל עומדת למבחן בשמאל

מבוא ותקציר

מסמך זה ממשיג את המגמות העולות בשיח הפרוגרסיבי והליברלי בארה"ב בנוגע ליחס לישראל במהלך סבב הלחימה האחרון עם עזה. המסמך מתמקד במגמות המשמעותיות ביותר, ובעיקר:

- עמדת השמאל האמריקאי כלפי ישראל היא ביקורתית מאוד בהשוואה ליחסם לפלסטינים, והיא מבוססת על פירוש הסכסוך הישראלי פלסטיני דרך משקפיים של מאבק השחורים לשוויון בארה"ב.
- השיח הפרוגרסיבי הביקורתי כלפי ישראל מחלחל לזרם המרכזי של המפלגה הדמוקרטית, והוא שואף להשפיע על מדיניות החוץ האמריקאית וקורא תגר על עצם קיום יחסים מיוחדים בין ארה"ב לישראל.
- בסבב הלחימה האחרון בלט השבר בקרב קבוצות יהודיות בנוגע למדינת ישראל ולציונות.

ההתנגשות הרעיונית

הגישה האמריקאית המסורתית בשתי המפלגות כלפי ישראל הייתה לרוב אוהדת, ונטתה לראות בישראל מדינה שוחרת שלום המתבססת על ערכים מערביים, וקשובה לחששות ולאיזמים הייחודיים של הקהילה היהודית.

גישה מסורתית זו מאותגרת ע"י השיח הפרוגרסיבי הנוכחי. הדיכוטומיות של השיח הפרוגרסיבי העכשווי מתווה את האופן שבו קבוצות חברתיות נתפסות או כעותרות זכויות (privileged) או כמדוכאות (oppressed). דירוג מעמדן של הקבוצות בהקשר זה מתמקד בהבחנות על בסיס מעמד וצבע עור, וכן בחלוקה הקטגורית שבין תומכי הסטטוס קוו לבין המצדדים בשינוי רדיקלי שלו. בהתאם לכך, בפוליטיקה הפנימית יהודים מלוהקים כמדכאים לבנים חזקים, וכך גם מדינת ישראל בפרספקטיבה פרוגרסיבית על מדיניות החוץ.¹

במיוחד בהקשר של מבצע 'שומר החומות', גורמים אנטי-ישראליים ממסגרים יותר ויותר את עמדות הפלסטינים כמקבילות למאבק השחורים בארה"ב, ומבקשים לערער את בסיס היחסים המיוחדים בין ארה"ב לישראל לטובת גישה פרוגרסיבית 'חסרת פניות'.²

'קטגוריות' מבוססות צבע עור ומעמד

השיח הפרוגרסיבי בסבב ההסלמה הנוכחי ממסגר באופן בולט את ישראל כמדינה מדכאת ולבנה, ומשווה בין האפלייה המבנית שסובלים ממנה השחורים בארה"ב למאבק הפלסטיני. המסגור הזה מגביר את התהודה בקרב קהלים פרוגרסיביים של ההשוואה שמקדמים גורמים אנטי-ציונים בין ישראל לדרום אפריקה של תקופת האפרטהייד. לכך תרם בסבב הלחימה האחרון, גם דו"ח שפרסם לאחרונה ארגון Human Rights Watch, אשר האשים את ישראל באפרטהייד.³

¹ למידע נוסף על מה שיכול לקרות כאשר שיח פרוגרסיבי עכשווי מאפשר, לרוב בלי משים, שלילה דה-פקטו של זכותם של יהודים כיחידים או כקבוצה להגדיר את הזהות, החוויה והפגיעות שלהם, קראו [כאן](#) על 'השיח הפרוגרסיבי הרומסי'.

² ברקע, האידיאל הפרוגרסיבי למדיניות החוץ מגולם בגישה הקרויה 'מדיניות חוץ מכלילה', שמקודמת, למשל, בידי חברת הקונגרס [אילהאן עומאר](#).

³ ראו [כאן](#): "הפרוגרסיבים המתגברים כיום נוטים יותר להקביל בין מצוקתם של הפלסטינים לבין העוללות איתן מתמודדים האמריקאים השחורים, או להשוות את עמדתה של ישראל לדרום אפריקה של תקופת האפרטהייד." ראו גם רשימה טליב על ישראל המקיימת מערכת אפרטהייד ([כאן](#), למשל) ואת אלכסנדריה אוקסי-קורטו [בצינור](#) הזה, בוא היא מצהירה כי "מדינות אפרטהייד אינן דמוקרטיות."

השוואה בין מאבק השחורים למאבק הפלסטיני מתייחסת למאבק הפלסטיני בתחום ומחוץ לגבולות הקן הירוק (ראו עוד כאן), למשל ב:

▪ **הקבלות למאבק השחורים הפכו להיות מוטיב בכח הפרוגרסיבי הדמוקרטי העולה בקונגרס, The Squad.**⁴ ראו כאן: גוש המחוקקים הפרו-פלסטיניים "הציגו את יחס ישראל לפלסטינים בהקשרים התואמים את נקודות המבט הפרוגרסיבית. ראו במיוחד את אייאנה פרסלי בקליפ זה, מציגה הקבלות ישירות בין אלימות לבנה ומשטרית נגד שחורים בארה"ב לדינמיקה ישראלית מול הפלסטינים. ראו גם את הצינור של ג'ימאל באומן: "די לגופות של אנשים שחורים וחומים שסופגים התעללות ונרצחים, במיוחד ילדים. די לחוסר האנושיות. הבית הלבן חייב לפעול."

מטור הדעה של ברני סנדרס בנוי יורק טיימס: "... אנו רואים את עלייתו של דור חדש של פעילים ... ברחובות האמריקאים בקיץ האחרון בעקבות רצח ג'ורג' פלויד. אנו רואים אותם בישראל. אנו רואים אותם בשטחים הפלסטיניים.... עלינו להכיר בכך שהזכויות הפלסטיניות חשובות. חיי פלסטינים חשובים."

▪ **בתקופה האחרונה מופיעים ניתוחים רבים שמקשרים (ולא רק יוצרים השוואה) בין המאבקים:** ראו במגזין סלייט, "איך תנועת חיי שחורים חשובים שינתה את השיח האמריקאי על ישראל ופלסטיין"; בשבועון ניוזוויק כיצד "סבב האלימות האחרון עשוי להעמיק את הסולידריות הזו בין פלסטינים לאמריקאים שחורים. הרטוריקה, הדימויים וטקטיקות המחאה שהתפתחו בעקבות מותו של פלויד כבר משפיעים על הפעילים הפלסטינים ומסייעים להם להפיץ את המסר שלהם ברשתות החברתיות, ובמיוחד בשירותים באנגלית"; ובאתר The Intercept כיצד "עם הספקנות החדשה כלפי אכיפת החוק והמאסר שהעלתה תנועת ג'ורג' פלויד, נראה כי רבים בעולם ה"נאור" מצאו הדהוד עם סצנות המחאה האזרחית הפלסטינית ברחבי השטחים וישראל..."

▪ **שיח על ההצטלבות בין מצוקת ערביי ישראל לתנועת "חיי שחורים חשובים":** ראו למשל, "הרצח של ג'ורג' פלויד... התחיל תנועה עולמית. אותם נושאים שעוררו את חשבונות הנפש הללו קיימים במאבק בשייח ג'ראח..."

▪ **קישור בין 'הפרות זכויות אדם ישראליות' לגזענות המערכתית באלימות משטרת אמריקה נגד אנשים שחורים:** ראו ניתוח זה במגזין סלייט כיצד סולידריות שחורה ופלסטינית "טיפחה תשומת לב רבה יותר לאופן שבו טכנולוגיות הדיכוי הללו... קשורות זו בזו קשר הדוק. לא זו בלבד שממשלת ארה"ב מעניקה מיליארדי דולרים בסיוע צבאי לישראל מדי שנה, אלא שכוחות משטרת מחוז הבירה בארה"ב עוברים הכשרה בישראל. אותן טכנולוגיות מעקב וקבלני אבטחה המופעלים לביטול הפגנות בארה"ב משמשים גם את הצבא הישראלי. " ראו גם מאמר זה של טין ווג המקשר בין הפרות זכויות אדם ישראליות ושיטור אמריקאי.

▪ **שיח המאשים את הקהילה היהודית בשותפות לגזענות ישראלית:** ראו במכתב שפרסמו עשרות סטודנטים לרבנות אמריקאים הקורא לקהילות יהודיות אמריקאיות לדרוש מישראל לשאת באחריות ל"דיכוי אלמים של זכויות אדם", ומאשים מוסדות יהודים אמריקאים בשותפות לאלימות גזעית בגלל שתיקתם על אי השוויון הישראלי והפלסטיני.

▪ **האופן בו 'הבייס של השמאל' רואה את הסכסוך:** מתוך הניו יורק טיימס, "השמאל העולה רואה בכך נושא צדק גזעי צורב השזור עמוק בפוליטיקה של ארצות הברית. המאמר מצטט את ג'יימס זוגבי: "'בסיס המפלגה נע בכיוון שונה לחלוטין מאשר היכן שממסד המפלגה נמצא. אם אתם תומכים בכך שחיי שחורים חשובים, זו לא קפיצת מדרגה גבוהה מדי לומר שגם חיי פלסטינים חשובים."

ראו גם: אחד ממארגני צעדת הסולידריות הפלסטינית בסן פרנסיסקו, "אנו רואים את המאבק השחור לשחרור כזהה למאבק הפלסטיני לשחרור... אנו מאחדים את מאבקינו, יש לנו אנשים מתנועת 'חיי שחורים חשובים' שמגיעים היום למחאה שלנו, בדיוק כמו שהלכנו למחאות חיי שחורים חשובים לזכר ג'ורג' פלויד, ו- #PalestinianLivesMatter הוא נושא חס ברשתות החברתיות.⁵

⁴ החבורה המכונה the Squad, מתייחסת לשישה חברי קונגרס אמריקאים שנחשבים לכוכבים עולים במפלגה הדמוקרטית, ואשר תפיסת עולמם הפרוגרסיבית הקיצונית מאתגר את הזרם המרכזי במפלגה. השישה הם: אלקסיה אוקסיו קורטז, אילהן עומר, אייאנה פרסלי, רשידה טלאיב (ממוצא פלסטיני), ג'ימאל באומן, וקורי בוש.

⁵ זווית סלבס פופולרית: ראו את ג'ייג'י חדיד בפני 60 מיליון העוקבים שלה באינסטגרם, "אי אפשר לפעול למען שוויון גזעי... ועולות אחרות, ובכל זאת להתעלם מהדיכוי הפלסטיני", והלסי, "זה לא ימושבך מדי להבין שנרצחים ילדים חומים + אנשים נעקרים תחת הכיבוש של אחד הצבאות החזקים ביותר בעולם."

חתימה נגד היחסים המיוחדים ארה"ב - ישראל

הדיכוי והכפייה של השיח הפרוגרסיבי חותרת במשתמע תחת היחסים המיוחדים בין ישראל לארה"ב, גם משום שהיא אינה מאפשרת הבנה לנסיבות הגיאוגרפיות או הכלה של המורכבות והייחודיות של ישראל באזור.

מגמה זו באה לידי ביטוי בסבב הלחימה האחרון בדמות אתגור מפורש של התמיכה אמריקאית בישראל ושל היחסים המיוחדים בין ישראל לארה"ב, שהפכה לאחד מעמודי התווך של תפיסת הביטחון הלאומי של ישראל. כך, מדיניות החוץ של הנשיא ביידן הותקפה משום שהיא לכאורה מחריגה את ישראל ולא מחילה עליה סרגל שווה של ערכים ושל זכויות אדם כפי שהיא עושה בסכסוכים אחרים. ראו: ההצהרה [שפרסמו](#) כ-140 קבוצות פרוגרסיביות קראה לממשל ביידן לגנות את ממשלת ישראל תחת הטענה ש"ממשל ביידן אמר כי הוא עתיד לכבד זכויות אדם ברחבי העולם ושישראל לא תהיה יוצאת מן הכלל"; מאמר במגזין [Foreign Policy](#) מתאר כי "...הימצאותה של ארה"ב במצב מאוד מסוכן ורחוק כל כך מהמחויבויות והערכים המוצהרים הללו בכל הנוגע ליחס ישראל לפלסטינים חושפת נקודות חולשה בממשל האמריקאי שאחרים יכולים לנצל בקלות." בנושא קבלת סיוע, ראו [בטי מקולום](#): "בכך שהיא מתייחסת לישראל אחרת מכל מדינה אחרת שמקבלת סיוע אמריקאי, ארה"ב נותנת אור ירוק לישראל..." ראו גם את מאמרו של [ברני סנדרס בניו יורק טיימס](#) הקורא לארה"ב לעודד הפסקת אש מיידית במזרח התיכון ולאמץ "גישה חסרת פניות". (מנגד, ראו את טיעונו של אנתוני בלינקן נגד רעיון ההשוואה בין קבוצת טרור שיוורה רקטות לבין אמצעי הגנה של ישראל, [כאן](#) למשל).

מושג מפתח בתפיסה הפרוגרסיבית המשמש בשיח נגד 'ההחרגה של ישראל' הוא 'הוגנות התוצאה' (Equity of outcomes) – מושג זה מבוסס על התפיסה שאם תוצאה של מצב, תהליך או קונפליקט מסויים היא שקבוצה אחת נהנית מיתרון על קבוצה אחרת, אזי המסקנה ההגיונית היא שהקבוצה בעלת היתרון גוזלת באופן לא הוגן מהשנייה (תוצאה הנמדדת, למשל, בעושר בעת שגרה; או, במספר הגופות, בעתות משבר).⁶ 'הוגנות התוצאה' נותנת אינדיקציה ברורה היכן יש להטיל אשם. בסבב הלחימה האחרון, נקודת מבט זו חיזקה את הטענות לגבי הכוח 'הלא פרופורציונלי' בו השתמש צה"ל ואת חוסר האיזון בנפגעים כראיה לאשמות (ראו מאמר [בסלייט](#) על "עלייה בתשומת הלב לא-סימטרית הטמונה בסכסוך זה. הרשתות החברתיות בארה"ב התמלאו בביקורות על הכיבוש הישראלי הבלתי חוקי ועדויות לגבי השימוש הבלתי מידתי בכוח...").

חשוב לציין שברקע, ביידן התרכז באג'נדה של מדיניות חוץ מבוססת זכויות אדם, שמשאירה אותו במצב של צורך להצדיק את גישתו. ראו: פרסום באתר [Vox](#) שכותרתו "ביידן רוצה זכויות אדם במרכז מדיניות החוץ שלו. ישראל היא מבחן"; ואוקסיו-קורטז תוקפת את ביידן בנוגע לדין וחשבון לגישה של מדיניות חוץ הממוקדת בזכויות אדם [כאן](#).

תהליך המירכוז (מיינסטרימינג) של הרטוריקה האנטי-ישראלית בשמאל במפלגה הדמוקרטית

סבב אלימות ישראלי-פלסטיני אחרון זה מתרחש ברגע פוליטי המאופיין בהופעת תשתית ארגונית פרוגרסיבית חזקה וקולות בולטים בעד מדיניות פרוגרסיבית. הם ממלאים תפקיד מרכזי בהפיכת אקטיביזם מהזן הפרוגרסיבי לדעה הרווחת ובעמדות לעומתיות לישראל בשמאל ובמפלגה הדמוקרטית, כפי שניתן לראות למשל:

- פלטפורמה של Squad מנסה לתרגם את העמדה האנטי-ישראלית למדיניות, ראו [כאן](#) ו**כאן**.
- סיקורים בולטים ומקיפים ש'לא ניתן לפספס' בערוצים מרכזיים, סיקרו את הקרע המעמיק בקרב הדמוקרטים סביב התמיכה בישראל, והלחץ הגובר על ביידן מהאגף השמאלי של המפלגה הדמוקרטית, כהתפתחויות חדשות משמעותיות. ראו: בניו יורק טיימס [כאן](#) ו**כאן**, באקונומיסט, בעיתון [The Hill](#), בגרדיאן, בושינגטון פוסט [כאן](#) ו**כאן**, ובחדשות [NBC](#).
- במעגל שהולך ונעשה רחב וקולני יותר של קולות ביקורתיים כלפי ישראל, כולל דמוקרטים פרו-ישראלים ותיקים [כאן](#) ו**כאן**.
- התנגדות לתמיכה בישראל מקרב מקולות פרוגרסיביים בולטים: ראו [כאן](#) נגד אד מרקי בהקשר של הניו דיל הירוק וכולל תנועת הנוער סאנרייז, ו**כאן** נגד אנדרו יאנג. ראו גם כתבה באתר [Axios](#) הקובע כי תמיכתו רבת השנים של

⁶ ראו איברם קנדי [כאן](#): "אי-שוויון גזעי הוא כאשר שתי קבוצות גזעיות או יותר אינן עומדות על בסיס שווה בערך... מדיניות גזענית היא כל אמצעי שמייצר או משמר אי-שוויון גזעי בין קבוצות גזע."

צ'אק שומר בישראל "מעמידה אותו במסלול התנגשות עם האגף הפרוגרסיבי של מפלגתו ככל שהסכסוך בין ישראל לחמאס מחריף... זו העמדה הפוליטית המורכבת ביותר בה היה הדמוקרט הניו יורקי מאז שהפך להיות מנהיג הרוב. הלחימה במזרח התיכון מחלקת את מפלגתו - ויוצרת קרע ברור בין אגפיה השונים."

• **דרישות להגביל או להתנות את הסיוע לישראל על רקע סבב הלחימה**⁷. ראו, למשל, [כאן](#), וברני סנדרס הקורא להפסקת אש ובאותו [הצינור](#) "גם לבחון היטב את הסיוע הצבאי השנתי לישראל שעלותו כמעט 4 מיליארד דולר. אין זה חוקי שסיוע אמריקאי יתמוך בהפרות זכויות אדם."

יש לציין שפרשנויות ממסגרות לעתים קרובות את הסיוע האמריקאי לישראל כגזילת השקעה מהעם האמריקאי. ראו למשל: הטענה כי הסיוע האמריקאי לישראל בא על חשבון המימון לסיוע לחיי שחורים בארה"ב, [כאן](#); וניקולס קריסטוף בניו יורק טיימס [בטור](#) שכותרתו "על מה משלמים המסים שלך בישראל" שואל האם זה "באמת שימוש טוב יותר למסים שלנו מאשר... גני ילדים ברחבי ארצות הברית?"

הזדהות יהודית עם ישראל עומדת למבחן בשמאל

ההתעצמות של שיח של ערכים זכויות האדם ("Woke" values)⁸ בקרב השמאל בעולם, מצד אחד, לבין מציאות הסכסוך הישראלי-פלסטיני, מצד שני, מגביר את הביקורת על על התמיכה בישראל, גם ואולי במיוחד בקרב הקהילות היהודיות.⁹ חשוב לציין, השיח על ישראל שונה בסבב הלחימה האחרון בהשוואה לסבבים הקודמים. ממשלת הימין בישראל חיזקה את הדימוי הניצי והשמרני של ישראל. מה שנתפסת כתזוזה ימינה של הציבור הישראלי והשפעה מוגברת של הימין הדתי הפחיתה את מידת האהדה.¹⁰ התקוות לפיתרון של שתי מדינות דעכו משמעותית. ההשפעות של השינויים הללו על התמיכה היהודית בישראל ניכרו בסבב הלחימה האחרון, שבמהלכו בלטו הסוגיות הבאות:

▪ **תרומתם של הפרוגרסיבים היהודים לשינוי בעמדת הדמוקרטים כלפי ישראל גדולה.** [ראו](#) גיימס זוגבי על ההצלחה האחרונה של הסגורה הפרו-פלסטינית, "אלמלא צעירים יהודים פרוגרסיביים... היינו נמצאים במקום אחר לגמרי עכשיו." לדברי זוגבי, "הופעתה של קהילה קולנית ומאורגנת של מבקרי ישראל היהודים, החל מהקבוצה המתונה גיי סטריט ועד פלגים רדיקליים יותר, כמו IfNotNow וקול יהודי לשלום, יצרה מקום לערבים אמריקאים וללא-יהודים אחרים לבקר את ממשלת ישראל בפחות פחד להיות מתויגים כאנטישמים."

▪ **בעיתונות היהודית הופיעו לא מעט מאמרים של 'חשבון נפש' על התנגשויות בין זהות יהודית לערכים ישראליים,** למשל [כאן](#); ועל כך שהכיבוש לא עשוי להחזיק מעמד, ראו [כאן](#), [כאן](#) ו[כאן](#). יש לציין כי קטע שכתב לאחרונה פיטר ביינרט הקורא לזכות שיבה לפלסטינים הוזכר בתקשורת המיינסטרימית כדי להמחיש שבירה של קונצנזוס יהודי על ציונות (ראו [כאן](#) ו[כאן](#)).

⁷ לפני ההסלמה האחרונה בין ישראל לפלסטינים, ההתמתנות ההולכת וגדלה של הרעיון להתנות או להגביל את הסיוע האמריקאי לישראל הצביעה על שיח משתנה (ראו [כאן](#)): "... מה שהיה פעם חומה דו-מפלגתית איתנה שתמכה בתמיכה אמריקאית ללא תנאי בישראל הולכת ונסדקת לאטה".

באופן משמעותי, אקלים דעת הקהל מאפשר לנרמל את הרטוריקה הזו. ראו למשל, סקר של חברת גאלופ [שפורסם](#) במרץ מצא כי בקרב הדמוקרטים 53% מעוניינים כי ארה"ב תלחץ יותר על ישראל, הפעם הראשונה שרוב נוקט בעמדה זו. מחקר שצוטט ב[נושיועטון פוסט](#) מראה שרוב המצביעים הדמוקרטים תומכים בהטלת סנקציות או לפחות בנקיטת אמצעים קשוחים יותר כלשהם כלפי ישראל בגין הרחבת ההתנחלויות. הציאה של גיי סטריט ל"מתקפה זהירה" על הגבלת הסיוע, ראו [כאן](#), מעידה גם היא על מידה של הפיכת הדעה לרווחת בנוף השמאל.

⁸ במושג Woke (שיתורגם בהקשר זה כשילוב בין עירני למפוכח) נעשה שימוש תכוף כדי להתייחס למודעות סביב נושאים הקשורים לצדק חברתי וגזענות.

⁹ לקע: "רוב היהודים אינם תומכים בנתניהו, ורק שליש סבורים שישראל כנה לגבי שלום עם הפלסטינים" (ראו [כאן](#)).

¹⁰ דוגמאות לסיקור במיינסטרים: ["יחוס חיזוק"](#) פלג המבקרים הישראליים משוחררי הרסן בקונגרס "ליתוזה דרמטית ימינה של הפוליטיקה הישראלית תחת הכהונה בת 12 השנים של ראש הממשלה בנימין נתניהו", וציון במיוחד של ההשפעות שנתרו לשמאל על ברית ביבי-טראמפ; ו**תיאור** "התפרקותה של ישראל".